

УДК 657.1

Левченко Н. М.

д-р. держ. упр., проф., завідувач кафедри обліку і оподаткування ЗНТУ

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ

Незважаючи на свою десятирічну історію, норми П(С) БО 28 «Зменшення корисності активів» так і не знайшли відображення в діяльності бухгалтерів-практиків, що насамперед пов'язано з відсутністю чіткого алгоритму дій при визначенні терміну корисного використання та нарахуванні амортизації, а тому зазначені питання потребують на уточнення і подальше вивчення.

Зазначимо, що проблема визначення терміну корисного використання основних засобів не нова і полягає не стільки в чисто технічному способі його визначення, скільки в науковій (економічній) обґрунтованості. Оскільки чим триваліше термін, тим нижче норма амортизації, більше період відшкодування зносу і, отже, менше можливостей для своєчасного використання новітніх технічних досягнень. А це, звичайно, збільшує масштаби морально-знецінення основних засобів.

Отже, виходячи з вищевикладеного, фізично можливий термін служби ОЗ не може бути основою для визначення терміну корисного використання і відповідно норм амортизації. Він повинен визначатися, виходячи з економічно доцільного терміну служби, який може бути менше фізично можливого [3, с.299], але в будь-якому випадку не бути менше від мінімального допустимого строку, чітко регламентованого для кожної групи ОЗ пунктом 138.3.3 статті 138 ПКУ. Тож, вважаємо за необхідне перелік чинників визначення терміну корисного використання, поданий в П(С) БО 7 доповнити наступним чинником – економічно доцільним терміном служби ОЗ.

Економічно доцільний термін служби ОЗ має визначатись з урахуванням очікуваних економічних вигід та зменшенням з часом корисності ОЗ.

Щодо розуміння поняття «економічних вигід» то слід наголосити, що ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р за №996-XIV чітко визначено, що економічні вигоди – це потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів. Щодо розуміння сутності поняття «зменшення корисності» варто акцентувати увагу, що у чинних нормативних актах визначення даного поняття відсутнє. Зокрема, у тексті МСБО 36 (в офіційному українському перекладі) є визначення терміну «збиток від зменшення корисності» та немає

тлумачення терміну «корисність активів». Водночас у національному П(С) БО 28 в свою чергу надано значення термінів «втрати від зменшення корисності» та «вигоди від відновлення корисності», але також не розкрито значення терміну «корисність активів» [2]. В П(С) БО 7 також мова йде про зменшення корисності, як втрату економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування, проте визначення терміну «корисності» відсутнє.

На нашу думку під «корисністю активів» слід розуміти сукупність матеріальних благ чи економічних вигід, отриманих внаслідок використання тих чи інших активів. Оскільки ключовим критерієм визначення корисності є очікування майбутніх економічних вигід, то у міжнародних і національних стандартах термін «зменшення корисності активів» доречно замінити на термін «зменшення економічної вигоди». Отже, в міжнародному стандарті йдеться про погіршення активів, яке призвело до зменшення майбутніх економічних вигід від їх використання, що це раз підкреслює правильність розуміння під «корисністю активів» сукупності матеріальних благ чи економічної вигоди, отриманих внаслідок використання активів.

За результатами дослідження приходимо до висновку, що ігнорування практиками П(С) БО 28 та МСБО 36 (як свідчить досвід) є необґрунтованим, оскільки відображення в обліку зменшення корисності основних засобів забезпечує:

- дотримання принципу обачності до визнання можливих втрат при складанні фінансової звітності;
- оптимізацію амортизації;
- ефективне управління процесами відновлення основних засобів та економічного розвитку підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зменшення корисності активів. МСБО36. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/>
2. Зменшення корисності активів. П(С) БО 28. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05>
3. Скрипник М. І. Економічний зміст амортизації основних засобів та проблеми її нарахування в умовах соціально орієнтованої ринкової економіки / М. І. Скрипник, Н. П. Похлілюк // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту. Сер.: Економіка і управління. – 2013. – Вип. 25. – С.297–306.